

OPONENTSKÝ POSUDEK

Předkládám oponentský posudek k disertační práci Mgr. Richarda Ferčíka, která nese název „Vývoj pohřební praxe Církve československé (husitské) v kontextu jejího ideového vývoje“. HTF přijala dotyčnou práci dne 25. dubna 2018. Práce je podána ve vázaném výtisku, doplněném Autoreferátem.

Protože pohřební praxi kterékoliv církve lze chápat jako pastoračně významnou dramaturgii eschatologie, předkládané naukou příslušné církve, uvádí autor správně, že je konkrétní podoba pohřebních obřadů závislá na příslušné ideové orientaci, která se pochopitelně v toku dějin vyvíjí (11).

Proto autor po vymezení některých základních pojmů (zdánlivě samozřejmých, přesto nutných) s důrazem na kremaci představuje čtenáři Církev československou (husitskou) a její historii nejprve s teologickými východisky první generace teologů (Karla Farského, Aloise Tuháčka, Aloise Spisara). Následuje kopernikánský obrat v druhé generaci, pro kterou autor uvádí jako charakteristiku biblicismus, společenství, osobní spiritualitu a dialogický personalismus (Zdeněk Trtík a Zdeněk Kučera).

Malá osobní poznámka: protože jsem měl možnost několika rozhovorů s vdovou po prof. Trtíkovi, která se zmínila o profilu svého manžela jako vědce i člověka, nabyl jsem dojmu, že mu CČsH včetně její teologie za mnoho vděčí, což potvrzuje tato disertační práce a uvádí pro to přesvědčivé důvody (92).

Po zmínce o současné generaci (Tomáš Butta) přechází autor k vlastnímu tématu, podobě pohřebních obřadů, které prezentuje nejprve autory čtyř pohřebních agend (Farský, Drtina, Špak, Butta), prozrazujících postoje jednotlivých autorů v základních otázkách života a smrti v optice jejich církve. Následuje agenda Salfického a Tuháčka a kapitolu uzavírá rozsáhlé shrnutí látky.

Cenným prostředkem pro nalézání identity je vždy pohled na kontrastní pozadí vlastního stanoviska. V tomto případě se jedná o srovnání s vybranými církvemi (137): římskokatolickou, starokatolickou, českobratrskou evangelickou, pravoslavnou (s významnou zmínkou o rozchodu pravoslavného a liberálního křídla CČsH), doplněnou informací o církvi anglikánské. Je přirozené, že autor po tomto defilé hledá identitu pohřebnictví v CČsH a také k ní dospívá s oceněním,

že se „nevydala cestou svévolného experimentování s podobou pohřebních obřadů“ (autoreferát). Porovnávat, obhajovat nebo popírat praxi uvedených církví nemá cenu, protože vyrůstá z jejich učení, jehož kritika není předmětem této práce.

Pro římskokatolického oponenta je jednou ze zvlášť významných partií předložené práce problematika kremací, což je dnes již odbytou záležitostí (z vlastní vinohradsko – strašnické praxe vzpomínám na duben 1965). Mohlo by se však zdát, že tomu tak není. 15. srpna 2016 byla v Římě vydána Instrukce „Ad resurgendum cum Christo“ („Abychom s Kristem vstali z mrtvých“). Instrukce stanoví pravidla pro uchovávání popela v případě kremace.

Někdo by v tomto dokumentu mohl vidět analogické oživení bývalých sporů o pohřeb žehem. Autor disertace nebyl s instrukcí seznámen, aspoň v práci o ní není zmínka, proto se také o analogii nezmiňuje. Dokument bude nepochybně mnohými pozůstalými nebo v závěti dosud žijících odmítnut, i když by měli o římskokatolický obřad zájem, protože zkušenost ukazuje rozmanitá, nezřídka překvapivá přání stran zacházení s popelem zesnulého „do ztracena“.

Snad by určitou animozitu vůči dokumentu, analogickou s bývalými spory o kremaci mohla zmírnit orientace na klíčové slovo: zmar. Všechny minulé a nyní i současné zákazy, které mohou působit dojmem zpátečnictví některé z církví, se vlastně točí kolem jednoho bodu: způsob pohřbu nemá z vůle člověka (nikoliv nepříznivých okolností, na něž nemá člověk vliv!) navozovat tak či onak představu zmaru tělesné schránky, protichůdnou víře ve vzkříšení, a to s důrazem na vzkříšení těl, na které z lidské strany nedotčené ostatky „čekají“.

Předložená práce je z hlediska CČsH psána obsahově se sympatickou logickou návazností jednotlivých kapitol, přináší pro zájemce řadu informací a po formální stránce nabízí jmenný rejstřík, seznam použité literatury, tabulek a příloh. Jak už bylo uvedeno, přiložen je autoreferát.

Proto doporučuji předloženou práci k obhajobě.

Doc. ThDr Jiří Skoblík